

บทที่ ๔

สรุปและข้อเสนอแนะ



๔.๑ สรุปผล

ผลกระทบของโครงการวางแผนครอบครัวที่มีต่อภาวะเจริญพันธุ์ ในการวิจัยครั้งนี้ วัตถุประสงค์ ความแตกต่างระหว่างอัตราเกิดอย่างหยาบ ของ พ.ศ. ๒๕๑๘ และ พ.ศ. ๒๕๑๓ การวิเคราะห์อัตราเกิดอย่างหยาบ ใช้วิธีวิเคราะห์ ๓ วิธี คือ การวิเคราะห์แนวโน้ม การวิเคราะห์แบบมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความถดถอย จากผลการวิเคราะห์ในวิธีดังกล่าว สามารถสรุปผลที่สำคัญได้ดังนี้

๑. อัตราเกิดอย่างหยาบ เมื่อใช้วิธีวิเคราะห์แนวโน้มลดลง ร้อยละ ๑๗ โดยลดลงจาก ๓๓.๕๗ ต่อพัน ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ เป็น ๒๗.๗๔ ต่อพัน ใน พ.ศ. ๒๕๑๘
๒. อัตราเกิดอย่างหยาบ เมื่อใช้วิธีวิเคราะห์แบบมาตรฐานลดลง ร้อยละ ๑๔ โดยลดลงจาก ๓๔.๓๕ ต่อพัน ใน พ.ศ. ๒๕๑๓ เป็น ๒๙.๓๔ ต่อพัน ใน พ.ศ. ๒๕๑๘ อัตราเจริญพันธุ์ทั่วไปลดลงร้อยละ ๒๑ โดยลดลงจาก ๑๖๘.๕๖ ต่อพัน ใน พ.ศ. ๒๕๑๓ เป็น ๑๓๒.๕๓ ต่อพัน ใน พ.ศ. ๒๕๑๘ อัตราเจริญพันธุ์รวมยอลลดลงจาก ๕.๒๘ ต่อสตรี ๑ คน ใน พ.ศ. ๒๕๑๓ เป็น ๔.๐๗ ต่อสตรี ๑ คน ใน พ.ศ. ๒๕๑๘ และอัตราเจริญพันธุ์เชิงสมรส ลดลงจาก ๒๗๔.๔ ต่อพัน ใน พ.ศ. ๒๕๑๓ เป็น ๒๒๔.๗ ต่อพัน ใน พ.ศ. ๒๕๑๘
๓. อัตราเกิดอย่างหยาบ เมื่อใช้วิธีวิเคราะห์ความถดถอยลดลง ร้อยละ ๑๗ โดยลดลงจาก ๓๒.๒๕ ต่อพัน ใน พ.ศ. ๒๕๑๓ เป็น ๒๖.๖๓ ต่อพัน ใน พ.ศ. ๒๕๑๘
๔. จากวิธีวิเคราะห์แบบมาตรฐาน สตรีในวัยเจริญพันธุ์ที่มีอัตราเกิดสูงสุดใน พ.ศ. ๒๕๑๓ คือ สตรีในหมวดอายุ ๒๕-๒๙ ปี ซึ่งมีอัตราเกิด ๒๕๔.๓ ต่อพัน สตรีในหมวดอายุ ๑๕-๑๙ ปี มีอัตราเกิดต่ำสุดเพียง ๔๕.๔ ต่อพัน ใน พ.ศ. ๒๕๑๘ สตรีในหมวดอายุ ๒๐-๒๔ ปี มีอัตราเกิดสูงสุด คือ ๒๐๘.๘ ต่อพัน และสตรีในหมวดอายุ ๑๕-๑๙ ปี มีอัตราเกิดต่ำสุดเพียง ๘๒.๕ ต่อพัน เท่านั้น

ในจำนวนสตรีวัยเจริญพันธุ์ที่สมรสแล้ว ปรากฏว่า สตรีในหมวดอายุ ๒๐-๒๔ ปี มีอัตราเจริญพันธุ์เชิงสมรสสูงสุด คือ ๔๑๖.๑ ต่อพัน ใน พ.ศ. ๒๕๑๓ และ ๓๔๐.๓ ต่อพัน ใน พ.ศ. ๒๕๑๔ สตรีในหมวดอายุ ๔๐-๔๔ ปี มีอัตราเจริญพันธุ์เชิงสมรสต่ำสุดเพียง ๑๓๒.๒ ต่อพัน ใน พ.ศ. ๒๕๑๓ และ ๔๖.๘ ต่อพัน ใน พ.ศ. ๒๕๑๔

อัตราเจริญพันธุ์รวมยอดในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ และ พ.ศ. ๒๕๑๔ เป็น ๔.๒๔ และ ๔.๐๗ ต่อสตรี ๑ คน เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราเจริญพันธุ์รวมยอดจากรายงานการสำรวจภาวะเจริญพันธุ์ในประเทศไทย ซึ่งเป็นโครงการสำรวจร่วม โดยสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า อัตราเจริญพันธุ์รวมยอด เป็น ๖.๒๕ และ ๔.๘๕ ต่อสตรี ๑ คน

๕. อัตราเกิดอย่างหยابลดลงโดยเฉลี่ย ๖.๑๕๔๔ ต่อพัน และจากการประมาณอัตราเกิดอย่างหยاب โดยวิธีวิเคราะห์แนวโน้ม อัตราเกิดอย่างหยابมีแนวโน้มจะลดลงมาก เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ ๕ คาดว่า ใน พ.ศ. ๒๕๒๔ อัตราเกิดจะเป็น ๒๐.๘ ต่อพัน

๖. การวิเคราะห์ทั้ง ๓ วิธีนี้ การวิเคราะห์แบบมาตรฐาน น่าจะมีความเชื่อถือได้มากกว่า การวิเคราะห์แนวโน้ม และการวิเคราะห์ความถดถอย ทั้งนี้ เนื่องจากการวิเคราะห์แบบนี้ เป็นการวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงจากตัวประกอบต่าง ๆ จากสูตรของอัตราเกิดอย่างหยابโดยตรง คือ โครงสร้างอายุ สถานภาพสมรส อัตราเจริญพันธุ์เชิงสมรส และอัตราส่วนของสตรีในวัยเจริญพันธุ์ต่อประชากรทั้งหมด และเป็นการวิเคราะห์ที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับภาวะเจริญพันธุ์ได้มากกว่า การวิเคราะห์แนวโน้ม หรือการวิเคราะห์ความถดถอย

อย่างไรก็ดี การวิเคราะห์แนวโน้ม และการวิเคราะห์ความถดถอย ก็ให้ความสะดวกในการวิเคราะห์มากกว่าวิธีวิเคราะห์แบบมาตรฐาน และโดยที่ผลจากการวิเคราะห์ของทั้ง ๒ วิธี ก็ไม่แตกต่างจากวิธีวิเคราะห์แบบมาตรฐานมากนัก

๔.๒ ข้อเสนอแนะ

๔.๒.๑ วิธีการวิเคราะห์ความถดถอย ถ้าจะวิเคราะห์เป็นรายภาค เพื่อศึกษาความแตกต่างของอัตราเกิดอย่างหยابในระหว่างภาคทั้ง ๔ ภาค ของประเทศไทยด้วย ก็อาจทำได้

๔.๒. การวัดผลกระทบของการวางแผนครอบครัวที่มีต่อภาวะเจริญพันธุ์ นอกจากจะใช้ ๓ วิธีดังกล่าวแล้ว ยังอาจทำได้โดยวิธีอื่น ๆ เช่น

๑. วิธีวิเคราะห์แบบแผนการทดลอง (Experimental Design) กำหนด ๒ กลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้าย ๆ กัน กลุ่มแรกเป็น experimental group กลุ่มที่ ๒ เป็น control group การวัดผลทำได้โดยการให้วิธีทดลอง (treatment) คือ วิธีการที่เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวแก่ประชากรทั้ง ๒ กลุ่ม แล้ววัดความแตกต่างเมื่อก่อนและหลังการทดลอง

๒. วิธีวิเคราะห์ป้องกันการเกิดของคู่สมรส (Couple-Year of Protection หรือ CYP) เป็นวิธีวัดผลจากข้อมูลของการคุมกำเนิดในช่วงเวลาหนึ่ง โดยคำนวณระยะเวลา (length of time) ของการคุมกำเนิดแต่ละวิธีที่คู่สมรสใช้

๓. วิธีวิเคราะห์จำนวนเกิดที่ป้องกันได้ (Component Projection Approach) เป็นวิธีวัดผลจากข้อมูลของการคุมกำเนิดวิธีหนึ่ง โดยคำนวณจำนวนเกิดที่ป้องกันได้ (birth averted) ในแต่ละหมวดอายุในช่วงเวลาหนึ่ง จากจำนวนและภาวะเจริญพันธุ์ของประชากรที่คุมกำเนิดในแต่ละหมวดอายุนั้น

๔. วิธีวิเคราะห์อัตราคงใช้ของวิธีคุมกำเนิด (Analysis of Reproductive Process) เป็นวิธีวัดผลจากข้อมูลของการคุมกำเนิด เช่นเดียวกับวิธีที่ ๒ และวิธีที่ ๓ โดยใช้ตารางชีพ (life table) เพื่อคำนวณอัตราคงใช้ของประชากรที่คุมกำเนิดหลังจากช่วงเวลาการศึกษา

๕. วิธีวิเคราะห์แบบหุ่นจำลอง (Simulation Model) เป็นวิธีการสร้างแบบหุ่นจำลอง เพื่อศึกษาแบบแผนของภาวะเจริญพันธุ์ของสตรี โดยการสร้าง (generate) จำนวนเกิด (Sequence of birth) ในช่วงเวลาหนึ่ง ให้เหมาะสมกับแบบหุ่นจำลองที่ใช้วิเคราะห์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย